

Röda brott och vita /

Wallenius, Allan,

17 F b Br.

Finl.
Höst. 1917-
(1918)

//
RÖDA

BROTT

och **VITA**

EN PARALELL AV
ALLAN WALLENIUS

Pris 75 penni

FRAMS FÖRLAG - STOCKHOLM
1 9 1 8

RÖDA

Kungl. biblioteket

0 0000 000104213

Röda Brott och Vita

En paralell

av

ALLAN WALLENIUS

»Jede Klasse hat ihre besondere Ethik, diese bildet eine Waffe, ohne sie ihren Kampf ums Dasein nicht führen kann, die ihren besonderen Daseinsverhältnissen angepasst ist, der sie treu bleiben muss, soll sie sich behaupten und ihre grösste Kraft entfalten können.»

1901. KARL KAUTSKY

Stockholm
TRYCKERIAKTIEBOLAGET FRAM

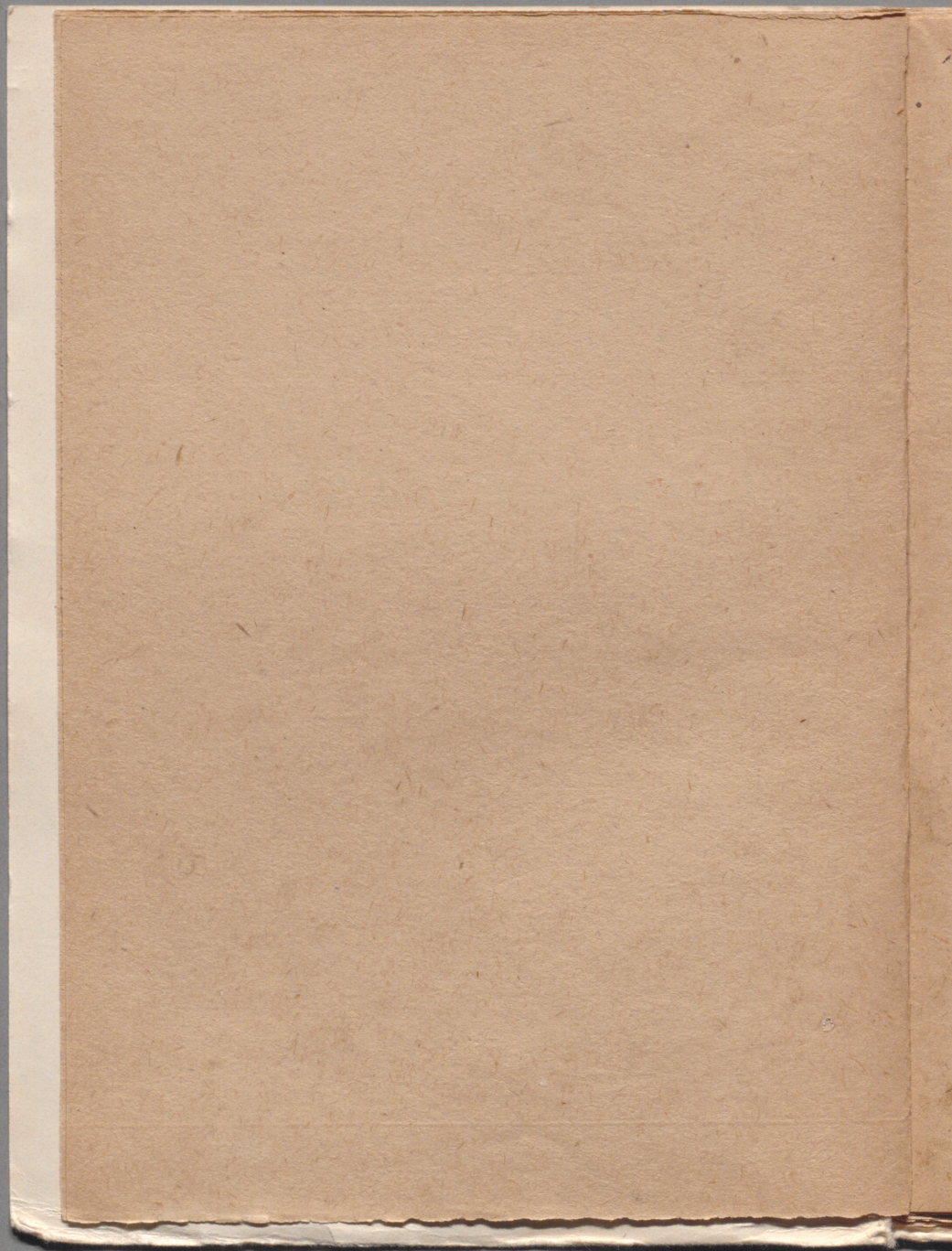
1 9 1 8

DESSA RADER ÄGNAS

Minnet av Ellen Key,

DEN UNGDOMLIGA KÄM-
PEN, DEN LYHÖRDA OCH
VIDSYNTA SIERSKAN

I DENNA TID, när världskrigets snart fyraåriga fasa givit mänskorna den tvivelaktiga förmågan att icke reagera inför de vidrigaste blodsdåd, har nästan omärkt en ilgärning förövats, som siktade mot mördandet av en hel folkklass, förintandet av alla dess livsytringar och ödeläggandet av det väldiga och framgångsrika kulturarbete, som av denna klass under ständig kamp mot våld och förtryck åstadkommits. Jag menar nedsländet av arbetarklassen i Finland, mördandet av över 10,000 dess bästa söner och söndersprängningen av alla dess organisationer i folkbildningens och den sociala uppfostrans tjänst — kort sagt: den vita terrorn, som opererar under täckmanteln av att vara kulturens väpnade makt gentemot det asiatiska barbariet, vilket till och med lär ha hotat Finlands frihet och nyss förvärvade statliga oberoende.

Orsakerna till det finländska upproret är tillräckligt kända, vadan det torde vara onödigt att i detta samband vidlyftigare uppehålla sig vid dem. Vare det blott antecknat, att när Finlands arbetare sent omsider, efter de mäst förtvivalde ansträngningar att på parlamentarisk väg, genom medlingsförsök och annorlunda ha sökt bilägga den hotande konflikten, i slutet av januari svarade på den borgerliga regeringens utmaning, genom att förklara revolution, de gjorde detta därtill tvingade av den mer eller mindre ohöjlt härjande reaktionen, som sökte göra omintet all reformvärksamhet och

föröva attentat efter attentat gentemot den fria, demokratiska ordningen, och sist men ej minst av en allt kännbarare och kännbarare **svält**. — Den kamp med "levande vapen", som Finlands socialdemokrater till det sista försökte begagna sig av, skall från 1917 — 1918 års lantdags protokoll och berättelserna över de framkastade medlingsförslagen och de häftiga lokala konflikterna jämte försöken till deras biläggande, tala sitt tydliga och de borgerliga dömande språk.

Vad beträffar de borgerligas tal om att Finlands socialdemokrater, "de röda", skulle åsyftat att omintetgöra Finlands unga självständighet, så är detta en alltför uppenbar lögn, en lögn, som så lätt vederlägges av klara, ofrånkomliga fakta, att den visar genom sin blotta existens, att dess upphovsmän haft svårt att finna skäl för sitt väpnade våld mot äget folk. Men icke desto mindre drog detta lockbete, "Finlands befrielsekamp", flera fosterlandsvänner, som en längre tid vistats i främmande land och ej kunnat följa hempolitiken i alla dess slingringar — i synnerhet de i Tyskland befintliga "jägarna", som under tsarväldet gett sig ut till uppoffrande fosterländsk gärning — för dem var detta ett lockbete, lika värksamt, som för den utländska opinionen och för den politiska lätt-trogenheten i äget land.

Ställer man frågan, vilka det var, som värksamast både i lantdagen och annorstädes strävade för Finlands självständighet, så ger sig svaret:

Allt sedan *Tokois* stora tal, som regeringschef, då han officiellt var den första som bar fram tanken på ett självständigt Finland, allt sedan dess har Finlands socialdemokrater visat i ord och gärning, att de framom andra värkat för genomförandet av det program, som Tokoi då drog upp linjerna till. Och när avgörandets timme slog, då var det återigen den socialdemokratiska

lantdagsgruppen, som genom sin aktion hos bolsjevikerna i Ryssland fick dessa att i överensstämmelse med Internationalens principer ge Finlands statliga självständighet erkännande, ett erkännande, som strax efteråt följdes av Tysklands m. fl. De borgerliga hade sökt att förbigå den hatade bolsjevikregeringen, men erhöi en liten läxa i statsvett av Preussen, hos vilket de naturligtvis först tiggde om statligt oberoende, men där de fick svaret, att enbart det ryska erkännandet kunde följas av det tyska. Här seglade den borgerliga självständighetspolitiken första gången på grund, och att skeppsbrottet ej blev ödesdigrare redan då har de socialisterna att tacka för.

Det, som socialdemokraterna icke ville vara med om, var att göra den nya staten till en monarki under republiknamn, till ett klickstyrt land, där en eller tre "riksföreståndare" skulle låta de storbürgerliga inträssa ensamt dominera över alla andra, och trycka ner folket i beroende. Socialdemokraterna ställde sig naturligtvis som en man bakom folksuveränitetsprincipen, följda av en och annan hederlig borgare. — Se maktlagen av den 18 juli 1917, och de i samband med den förda diskussionerna i lantdagen och utom densamma! Klarare än allt annat visas detta dock av de två första paragraferna i det förslag till statsförfattning för Finland, som av Finlands Folkkommisariat (Revolutionsregeringen) utarbetades. (En fråga: Varför vågar ingen borgerlig tidning efter revolutionen taga upp till saklig detaljkritik folkkommisariatets lagstiftningsvärksamhet? Fruktar man trots allt att det finländska folket kan tänka —). I statsförvaltningsförslaget heter det:

§ 1.

Finland är en republik, vars statsform är fastställd genom denna grundlag.

§ 2.

All statsmakt tillhör folket, som vars representant Finlands Folkrepresentation utövar högsta makten, på grund av Statsförfattningen och enligt folkets beslut.

Vad åter beträffar beskyllningen för barbari och råhet hos revolutionens män, så har denna beskyllning i vida kretsar utanför Finland tagits för fullgod, och tarvar därför att kommenteras av fakta. Här skall ett försök göras, men det blir inget annoterande av brottsliga handlingar, inget letande efter vidriga brott att kasta i den röda eller vita vågskålen, utan författaren till dessa rader går ut från den synpunkten, att det sist och slutligen är *viljan* till gott eller ont, som förblir den bestämmande faktorn, när det gäller att i detta fall dömma eller frikänna.

Först måste med smärta och brinnande harm erkännas, att man även på den röda sidan, på vår sida, gjort sig skyldig till en mängd upprörande banditdåd. I det röda gardets leder fanns män, som mer än annat smutsade revolutionen genom sina nidingdåd mot motståndare, väpnade och oväpnade. Oviljan, vreden, förbittringen och avskyn mot dessa banditer kan icke vara större på borgerligt håll, än bland revolutionens anhängare. För oss var dessa illgärningar det värsta skändande av vad vi höll och håller mera kärt, än liv och annat allt: folkfrihetens heliga sak. Ljungande protester uttalades både privat och offentligt från revolutionär sida. Undersökningar och åtgärder vidtogs, de där också förmådde dämpa och förkväva de terroristiska tendenserna. Och revolutionsledningen, folkkommissariatet var det, som här gick i spetsen. Det förklarade rent ut, att, om dylika våldsbragder

fortfore, det bleve omöjligt för detsamma att arbeta vidare för revolutionen.

Redan den 30 januari utfärdade Kommissariatet följande varning:

“Varje röveri, övervåld, enskild hämnd och andra dylika tilltag, som icke är överensstämmande med arbetarnas rättskänsla, bör av Röda Gardet med väpnad makt förhindras, varvid eld ges utan föregående varning.”

Den 2 februari utges följande upprop:

“Generalstaben för Finlands Röda Gardet kungör:

- 1) att mot våra obeväpnade, häktade motståndare är allt slags övervåld på det strängaste förbjudet;
- 2) alla ärenden som står i förbindelse med revolutionsrörelsen, bör omedelbart överlämnas till arbetarnas revolutionära krigsdomstolar i och för behandling, och de häktade får ej hotas eller misshandlas, utan måste vi även mot dem uppträda med den revolutionära arbetarens värdighet.

De nu upprättade revolutionära krigsdomstolorna behandlar och dömmar i alla brott, begångna av kontrarevolutionärer, varför alla privata hämndåtgärder från våra gardisters sida förbjudes på det strängaste. Skyldiga till sådana gärningar straffas med den revolutionära krigsdomstolens strängaste dom.”

Samma dag säges i ett speciellt upprop, helt ägnat denna sak, och utfärdat i det samlade Folkkommissariatets namn, bl. a. följande:

“Om också folkets fiender gör sig skyldiga till blodtörstiga och råa handlingar, så berättigar detta

icke folkets försvarare till ett liknande förfarande mot obeväpnade och hjälplösa fångar. Envar av oss måste lära att göra bestämd skillnad mellan väpnad strid och behandlingen av obeväpnade fångar. Under kampen måste brukas våld mot den beväpnade, farliga fienden, men utom kampen får ingen motståndare eller fånge straffas, utan att revolutionsdomstolen undersökt hans brottslighet och dömt honom. Ett meningslöst dödande av människor är till skam för arbetarnas kamp, då åter fiendens besegrande i öppen strid länder denna kamp till ära.

Samtidigt meddelas, att Folkkommisariatets Avdelning för Inrikes ärenden befallt Gardets Generalstab, att värkställa en grundlig undersökning i anledning av de inträffade fallen samt att till Folkkommisariatet lämna redogörelse om undersökningens resultat."

Således här tar det "barbariska" Folkkommisariatet uttryckligen ställning *mot* vedergällningens princip, mot hämndens taktik.

En illustration, som visar, hur djupt inrotad detta förkastande av stridsprincipen "öga för öga, tand för tand" mot fångna fiender är hos den finländska arbetarklassen, må anföras av de många jag under revolutionen bevittnade. Jag följde med ett Röda Gardets tåg på resa längs Murman-banan i nordvästra Ryssland. Tåget befordrade en expedition med klädesförnödenheter och annat till flyktande arbetare från norra Finland. Några rödgardister hade tagit en fånge, som skulle dömmas. Manskaper och befälet valde bisittare i krigsrätten. Också undertecknad kallades att närvara. Under förhöret framgick klart, att mannen i fråga gjort sig

skyldig icke blott till direkt hjälp och handräckning åt Vita Gardet, utan också att han på sin hemort varit en ökad arbetarplågare, vars främsta ordstäv, alltför ofta använt, varit: "Alla socialister ska hängas", samt att han i tiden haft intima förbindelser med den tsaristiska gendarmkåren i Hälsingfors. Vapen hade han varit med om att från Ryssland smuggla åt de vita. — Domen löd: Fängslad medföljer han låget med skyldighet att utföra arbete, tills Hälsingfors nås, då hans sak överlämnas åt därvarande revolutionära domstol. — Men en av krigsrättens medlemmar visade sig onöjd med domen och hade panna, att framkomma med ett förslag att genast göra processen kort. Han möttes av indignation i blickar och ord. En ung man av de närvarande erinrade uppriord om överbefällets påbud, att inga dödsdomar finge avkunnas. När utslaget kungjordes möttes det med hån av en rysk officer, som medföljde låget för att garantera dess framkomst. Han försvarede den kamrat, som röstat för avrättning. Då han ombads att motivera sitt uttalande, gjorde han det genom att hänvisa till en massa tillfällen, då de vita skjutit ned kamrater, som gjort sig skyldiga till mindre brott. När hans ord översatts, svarade samma unga arbetare, som erinrat om dödsstraffets oberättigande: "Säg honom där, att vi, medlemmar av Finlands Röda Garde, inte vill låta de vitas våld besmitta oss, utan att vi vill lära dem, hur revolutionärer behandlar fångna fiender."

Denna unga man med harmens flammor i ansiktet och vredens i blicken står ännu för mig som personifikationen av den finländska arbetarklassens revolutionära vilja.

Att samtliga revolutionära institutioner besjälades av samma önskan att göra kampen så oblodig som möjligt, därom vittnar bland flera det uttalande, som den 5 februari publicerades av Finlands Socialdemokratiska Partiråd, där det i denna fråga heter:

“Anarkistiska och alla slags ägenmäktiga dåd må förhindras. I detta syfte bör de strängaste kraftåtgärder vidtagas. Sträng disciplin bör upprätthållas. Till folket bör utfärdas proklamationer, i vilka inskärpes att anarkin är arbetarklassens värsta fiende, och att revolutionen ej är detsamma som brottsliga våldsdåd.

Motståndare må alltid och allestädes behandlas i överenssämelse med rättvisans fordringar. Vårt uppträdande bör präglas av enärgi, men onödig blodutgjutelse må undvikas. Endast mot beväpnade motståndare är våld berättigat. Fångar må behandlas mänskligt och anständigt. Med ett ord, vårt uppträdande måste under alla omständigheter vara sådant att varje tänkande mänska, även om hon hör till arbetarklassens motståndare, må kunna skänka sin aktning åt de revolutionära massorna.”

Under revolutionstiden infördes även i de röda tidningarna flera gånger artiklar och upplysningar om den internationella rätten, om förbjudna vapen och stridsmetoder, samt inpräglades skyldigheten att på allt sätt låta Röda Korset arbeta oförhindrat och efter all förmåga understödja och bistå detsamma i dess mänskliga arbete under det ohyggliga kriget.

I samtliga revolutionära tidningar citerades även de skarpa ord, som lektor *V. Smirnof* vid Hälsingfors universitet skrev i den ryska partitidningen “*Isvestia*”, där det bland annat lästes:

“Dylika mord, begångna av beväpnade skaror å skyddslösa människor, även om de är fiender till revolutionen, är att betrakta som avskräckande förbrytelser.

De vanäras proletariats revolutionära fana, vilken måste bevaras ren och obefläckad. Rykten om våldsdåd, som av motståndarna blivit begångna mot arbetarna, vilka rykten dessutom ingalunda alltid är överensstämmande med sanningen, kan ej rättfärdiga hämndlystna och brottsliga handlingar å revolutionärernas sida.“

Bland bevisen på den humana anda, som genomgående karaktäriserade revolutionens män, må den skrivelse ej saknas, som partikamrat *Yrjö Mäkelin*, ehuru på sidan om revolutionsledningen skrev, och vilken artikel ingick i samtliga så finska som svenska partitidningar i vårt land:

“Till den beväpnade arbetaren.

Man har vetat att detta skulle ske. Ganska länge har man varit på det klara med, att arbetarna skulle komma att utbyta sina arbetsredskap emot gevär. Det gavs endast två möjligheter: antingen att underordna sig eller att resa sig till motstånd. Och Finlands arbetarklass har enhälligt valt den senare utvägen.

Säkert är, historien kommer att rättfärdiga Finlands arbetareklass i detta förfarande. Historien förlåter endast det oundvikliga, och detta har varit oundvikligt.

Men frikända inför historiens domstol är vi med säkerhet blott för vad vi som klass varit tvungna att göra. På oss själva beror det nu, om historien kommer att med förlåtelse se på de åtgöranden under händel-

sernas gång, som skall skrivas på arbetarklassens konto.

Helt enkelt: det beror på dig, kamrat, som håller geväref. Du representerar nu arbetarnas kraft, och vi alla får inför nutid och framtid bära ansvaret för vad du gör eller icke gör. Må vi därför säga dig några allvarsord.

Den, som anser sig skyldig, att för folkets frihet och rätt gripa till vapen, den måste vara utan vank, fri från låga instinkter och bör vara en högt utvecklad personlighet. Han måste stå sedligt högre än sin motståndare för att kunna besegra honom. Hämndkänslan bör vara honom främmande, så att han med hela sitt väsen skall kunna söka och eftersträva rätt för sin klass. Förpliktelsen att följa disciplinen bör vara helig, ty varje självrädig handling, som till sin art icke gillas av organisationen, länder arbetarens motståndare till fördel.

Om du, beväpnade kamrat, erkänner riktigheten i det ovan sagda, så ber dig arbetarklassen, att för dina bröders och systrars skull troget stå på din post till slutet. Var hård och obarmhärtig emot dem, som hotar vår klass levnadsrättigheter, arbetarnas medborgarfrihet och våra genom massaktion hittills nådda resultat. Men var mild och rättvis mot alla dem, som önskar stå på sidan om den uppkomna striden. Dessa senare är många till antalet, och de kommer att avgöra, vem som vinner segern. Du bör så begå, att de, som med förskräckelse sett dig gripa till vapen, till sist måste erkänna, att du är ädel, högsint, fin-

känslig och ridderlig. Du bör sträva därhän, att åtminstone de, som nu med fruktan följer dig och dina vapenbröders åtgöranden, må inse, att vapnet i arbetarens hand icke är ett förtryckets redskap, utan ett skydd för de vapenlösa.

Skydda med ditt vapen arbetets alla produktiva krafter och förhindra alla dåliga element att sätta sig i rörelse. Arbetarklassen hotas av en stor fara upptriffrån, från de ägande klassernas sida. Faran är stor, men den måste pareras.

Revolutionstider är alltid farliga för att då med våld samhällets bottenlam kommer upp till ytan. Erkännas måste också, att de lägsta samhällsklasserna inom sig hysa dåliga element. Kapitalismen har gett upphov åt dem, och de kan icke mera räddas. Rövarna från plundringarna i Åbo är inga kamrater, utan minst lika farliga för proletariatet, som de, vilka nu med vapen i hand går ut emot oss. Just dessa element skulle kunna åstadkomma en reaktion, om de i frihet finge värka, ty stordelen bland mänskorna och även många, som förhåller sig sympatiskt till arbetarnas klass-strävanden kan misstaga sig, och gör det även i det de lägger dessa elements illdåd på arbetarklassens konto. Dessa element måste du hålla i styr, du, som har vapen.

Envar, som mördar av hämndbegär, som rätt och omilt behandlar en besegrad motståndare, eller, som använder våld mot dem, vilka besegrade icke kan begå våldsdåd, måste räknas till detta slödder. Därest sådana individer sluppit in i våra led, så måste de

obarmhärtigt drivas ut, ty bland oss får icke finnas de, som kan bringa skam över arbetarenamnet, massrörelsen eller revolutionen. Om vi handlar så, att våra strävandens innebörd och varje kamrats ridderlighet och höga moral bevisas genom fastheten, styrkan och strängheten i våra åtgöranden, så är segern vår. Och om vi nu skulle duka under i striden så blir ändå en gång senare framgången vår. Ur den jordmån, där i striden visas högsinhet, växer efter striden, även om den förlorats, fram en ny, stark massrörelse, som sopar bort alla fördämningar. Framtiden, den allra närmaste framtiden är i alla fall vår, kära kamrater, om vi nu kan hålla revolutionens röda fanan ren. Och det kan vi! Du kamrat, du kan det. Vi förlitar på dig. Vi högaktar dig i allt. Vi gör det även när skotten smäller. Ty vi vill vara övertygade därom, att vi inför historiens gud och det internationella proletariatet vågar ansvara för varje skott, som avlossas från våra led.

Björneborg, 9/2 1918.

Yrjö Mäkelin.

Och författaren till de ädla orden härovan, honom kunde man med möda hindra från att bli lynchad efter intagningen av Tammefors! De vitas hämndlust rasade i blodtörst också mot denna man, ehuru han länge legat sjuk och ehuru han vid intagningen ännu fängslades vid sjukbädden. Här är även platsen att erinra om den ädla kamraten, den humane kämpen i vår strid, han som fyllde budet: "Ålska dina fiender,

doktor *Georg Boldts* värksamhet i tal och skrift för att lindra de gräsliga värkningar av det alla lidelser upprivande klasskriget.

I den ledande svenska tidningen "Arbetet" i Åbo skrevs åtskilliga gånger mot ogärningar av de röda. Här anføres, vad tidningens huvudredaktör, *Axel Åhlström*, en den mäst idéellt besjälade kamrat, skrev i anledning av lantdagsrepresentanten Antti Mikkolas mord:

"De närmare omständigheterna vid häradshövding Mikkolas mördande må ha varit vilka som hälst, händelsen är dock djupt upprörande. Den är ett uttryck för den starka personliga ovilja M. ådragit sig genom sin arbetarfientliga politik, men det kan ej gagna arbetarklassens sak att enskilda arbetare eller andra tar sig före att göra kort process med arbetarklassens fiender, lika litet som naturligtvis den metoden skulle kunna föra vår sak framåt, om dödsdomarna fälldes i organisationernas namn. Den möjligheten är ju utesluten genom de lagar för revolutionsdomstolarna, som Folkkommisariatet utfärdat. Dödsstraffet har genom en särskild lag h. o. h. avskaffats ur straffbestämmelserna i Finlands strafflag.

Men ej håller enskilda arbetare, som håller vår gemensamma sak helig, må låta något sådant som mord komma sig till last. Att våra motståndare begagnar sig av sådana vapen, rättfärdigar ej dessa vapen i våra händer. Här gäller att ständigt hålla huvudet kallt och låta de personliga hämndkänslorna ge vika för den gemensamma stora sakens skull."

Yttermera må en dagorder för den 21 februari, utfärdad av Röda Gardets överbefälhavare citeras:

„Revolutionen för vars framgång Röda Gardet är färdigt att offra allt, även livet, är arbetarklassens organiserade massaktion. Revolutionens inträde är dess högsta lag.

Anarkin är socialdemokratins direkta motsats, den representerar icke arbetarklassens ordnade masshandling. Sålunda då vi kämpar för att främja revolutionen, arbetar vi på anarkins krossande.

I vår revolutionära armés led har inäslat sig element, som medvetet ställer sig på anarkins ståndpunkt, eller som utnyttja tillfället att tillgodose sina egna inträsen, element, färdiga att med vapen i hand begå röveri, stöld, mord och andra banditdåd.

Dessa element måste som dödsfiender till revolutionen ofördröjligen utstötas ur våra led och därför påbjudas

att alla krets-, lokal- och frontbefäl samt staber omedelbart bör skrida till de mest enärgiska åtgärder för de brottsliga elementens uteslutande ur gardets led.

Vi inskärper, att frontcheferna i intet som häst fall äger rätt att avkunna dödsdomar, icke ens över krigsfångar, utan bör de brottsliga gardisterna avväpnas och deras sak hänskjutas till krigsrätts behandling.“

Fortfarande inträffade dock enstaka våldsbragder, ehuru mest förövade av oordnade hopar eller enskilda, stående utanför Röda Gardet, vilket dock ingalunda hindrat att detta fått uppbära klander och beskyllts jämväl för dem.

Sist bör in extenso återges det upprop, som Folkkommisariatet utfärdade mot våldsdåden, emedan det är ett dokument, som väger och tydligare än något annat talar om den "röda revolutionsledningens barbari."

"Mitt i det finländska proletariats segerrika revolutionskamp, mitt under mottagandet av upphöjda rapporter om de väpnade kamraternas hjältebragder och de oväpnades hänförda värksamhet, kommer även nedstämmande och smärtsamma underrättelser om enskildas grymheter, vilka begåtts än på en, än på en annan ort.

De beväpnade trupperna, som representerar Finlands borgare, har i den nu pågående kampen gjort sig skyldiga till en sådan råhet, som icke är tillåten vid den internationella krigföringen. Med avsky förbigår vi dessa och inlägger den bestämdaste protest däremot. Då i anledning av dem ingen indignerad stämna från borgarnas läger höjts, blottas på det bjärtaste arten av den civiliserade råhet detta lands förra maktinnehavare i själva verket företräder. Historien skall med visshet fälla sin dom över dem, till evig skam för Finlands överklass. På detta sätt är det då, som överklassen tror sig av folket erhålla sanktion på sina företrädesrättigheter, att den uppeggar och med tystnad förbigår sina väpnade legoknektars blodiga grymheter, samtidigt som det arbetande folkets flertal med entusiasm söker i landet skapa och trygga en demokratisk samhällsordning, en samhällsordning, som garanterar verkligt framåtskridande

och folkets lycka. Överklassen visar att den fortfarande vill upprätthålla ett medeltida skräckvälde, vilket icke mera ens har historiskt berättigande och som av denna orsak icke kan räddas undan sin undergång.

Men samtidigt får vi lika obetingat inlägga vår protest även mot de handlingar av hämnd, vilka, oaktat tidigare varningar, ännu på endel orter har inträffat av enskilda rödgardister, sådana, som företagit ansvarslösa straffexpeditioner. Röda Gardets övervägande flertal godkänner icke slika handlingar, det vet vi. Röda Gardet vill kämpa en ärofull strid. Så mycket mer beklagligt är det, att endel medlemmar i gardet icke behärskar sin hand och sitt hämndbegär. Bitterheten och vreden är förklarlig, men handlingar av hämndbegär är under alla omständigheter låga och mycket farliga. De skadar till och med direkt kampen vid fronten. De i fiendens led befintliga vacklande elementen t. ex. kunde i massor ge sig fångna, men fruktan för att trots det icke bli skonade, avhåller dem. Det skulle i flera fall icke stöta på stora svårigheter, ty det är ju känt, att i fiendehären en mängd element finnes, som mot sin vilja tvingats in i den. I synnerhet nu, sedan kontrarevolutionärerna begynt tillämpa tvångsutskrivning, blir detta mera än tidigare fallet. Men nu kämpar de en förtvivlad strid intill det sista, då de erfarit, att även på vårt håll på sina ställen en del tillfångnatagna misshandlats. Av denna anledning förlänges kampen och blir blodigare, och kommer att kosta kanske även mängen kamrats liv. Sådant måste undvikas. Fångläger för förvaring av

fångarna bör anordnas och till och med tvångsarbeten. Ovillkorligen bör övervakas, att enskilda handlingar av hämnd icke får ske; i ingen händelse får fångar överlämnas till tvivelaktiga undersökningskomitéer, utan endast till de offentliga revolutionsdomstolarna, och under pålitlig bevakning. Det är en annan sak, att inför domstol där orsak föreligger fordra strängt straff, än att utöva ägenhandsrätt med förbigående av offentlig ransakning och dom.

Röda Gardet är i förhållande till sina ägna medlemmar en organisation med inre självstyrelse. Dess plikt är därför att tillse, det alla ägenmäktiga handlingssätt inom dess led hindras, samt att igångsätta en rensning av sina led, samt utstöta sådana personer, som icke iakttar disciplin. För oss medlemmar i Finlands revolutionära Arbetarregering står i detta hänseende inga maktåtgärder till förfogande, och om vi än skulle kunna tillgripa sådana, skulle saken ändå icke bättras, måhända försämrats. Om icke gardet självt är i stånd att upprätthålla ordning och disciplin är det omöjligt för oss, att med framgång värka i vår ägenskap av medlemmar i Folkkommisariatet. Vi vill även uppmärksamma Arbetarnas Centralråd härpå. Vi skall nog av hela vårt hjärta och med hänförelse värka tillsammans för proletariets revolution, men vi inser, att det med framgång kan ske endast under sådana förutsättningar, att även härutinnan rätten icke trampas ned av makten, och att proletariatet övervinner fienden

icke allenast genom sin makt, utan genom sin sedliga överlägsenhet.

Hälsingfors, den 27 februari 1918.

Finlands Folkkommisariats Medlemmar."

Dylika strävanden gav barbariets representanter i Finland sin gärning för, kring det tänkesätt, varom de citerade orden bär vittne, ansluter sig den kämpande röda hären, Finlands i revolution samlade arbetarklass. Och världen möter densamma med ett skri av förbittring:

Barbariet har rest sina hydrahuvuden! Den röda råheten i Finland måste förkvävas!

Enigt reser sig kulturexponenterna till protest och gemensam handling mot de röda. Kring de vita "kulturkämparna" samlas man. Utan att bry sig om att undersöka, huruvida beskyllningarna mot arbetarna var berättigade eller icke, utan att ens för ett ögonblick falla på tanken: *audiatur et altera pars*, störtar man upp till hets i präss och på övriga sätt, lydigt följande de vita regissörernas anvisningar. Man pläderar för vapensändningar, och inte bara pläderar, man sänder — — —

Och i Finland kämpar proletariatet förtvivlat ensamt, söker att bygga upp ett nytt, rättfärdigare samhälle, arbetar för socialismens förverkligande och gör vad det kan för att mildra kampens blodiga förlopp, kampen, som hetsats fram av de vita "kulturkämparna" i deras övermodiga iver att begagna sig av en växande världsreaktion.

Fåfänga blir proletariatets alla uppoffringar; vid de borgerliga hetsarnas sida ute i världen står nämligen utom världens starkaste militärmakt också s. k. socialdemokrater, alla länders socialpatrioter, står kulturkämpar, verkliga, men grymt vilseledda, står en

folkopinion, som tvingats fram genom lögn på lögn om den finländska revolutionen, som så insnrjts i ett nät av falska beskyllningar, att endast historiens omflugna, reviderande dom kan klippa sönder det nätets maskor.

I Svärge hade vi dock hoppats på mera förståelse. Men inte ens här begrep man genast vad saken gällde. Senare insåg man, att man gått miste; men ägde väl de, som gått för långt på den vita vägen, ägde de mod, att vända om? Nej. Och bland dessa står *Ellen Key*, hon till vilken all ungdom blickar med förhoppningens obegränsade och hängivna tillit. När vi i Finland hörde, att även hon stod mot oss, då var slaget för hårt. *Vi ville* icke tro, men vi *måste*. Hade hon, den lyhörda, vidsynta kämpen, hade hon blivit skumögd? Förstod hon icke tiden mera? Hade hon dock icke nyss slungat ut ett nytt väckelserop: En djupare syn på kriget? Men snart förstod vi, vad som vållat hennes hållning. Så länge hon var ung, trots åren ung, gick hon ensam sin väg och lät endast sina ägna sinnen bestämma över sig. Nu är hon gammal, och i sin svaghet låter hon andra leda sig. Det var Finlands vita, som mobiliserade sina "namn", och de visade sig användbara även som *Ellen Keys* vägledare. Hon har upphört att lyssna till rösterna i sin ägen själ, nu lyss hon till sina finländska vänner, och deras tal är tillräckligt ljudligt att överrösta till och med tusentals arbetares dödsskrin.

För oss finländare är *Ellen Key* död. Men i våra hjärtan, fyllda till bristning av sorg över vår nedtrampade och av allsköns banditer smutskastade revolutions undergång, lever dock ännu det höga minnet av henne, av den *Ellen Key*, som vi förlåter allt, hon, som ägde den höga rättfärdighetskänsla, vilken förmådde igenkänna en skön och god idé, även om den kom med huvuden på spjuten.

Allenast en svensk kvinna utanför det vänstersocialistiska partiet i Svärge ägde klarsyn nog att se rätt: *Marika Stjernstedt*. Henne följer också i detta nu tusenden tacksamma, brinnande tankar på andra sidan Bottenhavet.

*

Låt oss nu gå att granska den vita partens handlingsätt.

Segern är dess, men hur har man på detta håll begagnat sin seger? Jag behöver icke ge svaret. De vita ha sört för, att Finland icke mer tillhör kulturationernas antal, ty om så vore, att kulturvärlden ännu ville bland sig räkna det nuvarande finländska samhället, så som det nu presenteras, om faktiskt bokstaven är allt och andan intet, då är det utan beklagande, utan sorg vi Finlands socialdemokrater bär bördan av att av denna kulturvärld ha blivit kallade barbarer.

Varje granskare av de socialistiska domstolarnas i Finland behandling av revolutionsmål, som jämför dem med de straff, som utmättes och utmätes av de vita, skall genast se den oerhörda skillnaden mellan vit och röd. Å ena, röda, sidan lindriga straff — å den vita blod i strömmar. Just då detta skrives når mig meddelandet att redan över 11,000 (elva tusen) arbetare, kamrater blivit mördade efter segern. Mot detta gräsliga "vita" faktum står det röda, att icke en enda dödsdom blivit fälld av de rödas domstolar. Tyvärtom utfärdade Folkkommisariatet en lag, som avskaffade dödsstraffet i Finland.

Men fullt uppenbar blir de vitas "kultur" först i belysningen av de yttranden, som fällts icke enbart av dess ledande män, utan som upprepats av dess mer eller mindre betydande uppbärare i präss och offentlighet.

Den bleka cynismen i senator *Renvalts* ord till Nya Dagligt Allehandas korrespondent, vittnar härligt om kulturdjupet hos de

vita. Han är alltför öppenhärtlig herr Renvall. En vacker dag kan han bli de vitas onda samvete. Hur har man ej redan bemödat sig att bortförklara hans uttalande till den danska tidningsmannen, att det var de vitas mening, att göra Finlands arbetare till en pariasklass. Detta ville man *nu* ha osagt, men redaktör Halsager har ytterligare bekräftat senatorns ord. Men till och med Arvid Mörne har panna, att söka bortresonera de orden, när de vita faktiskt i *gärning dagligen visar att deras strävan går ut på detta*, när man diskuterar slavhandel i lantdagen, när arbetarna jagas i skogarna som vilda djur, när de skjutas som skabbiga hundar, när de äter gräs i fånglägren, när helvetet gjorts färdigt, och arbetarna *är* en pariasklass i Finland, utan de elementäraste rättigheter, då skall det blindhet eller den råaste förhärkelse till, för att kunna ställa sig bland dem, som rentvår en herr Renvall, om vars "civiliserade råhet" även följande — ovanför redan antydda — omänskliga uttalande bär vittne:

"Hur sorgligt det än är, att blod skall spillas och många oskyldiga få lida, så var det bra, att det gick som det gick, att befrielsen från ryssväldet var vår ägen gärning, och ej en gåva från Ryssland. Vårt folk hade aldrig satt samma värde på en frihet, som det fått till skänks. Friheten får vi nu köpa med blod, och det kommer aldrig att glömmas".

Här blottas den borgerliga moralens botten.

Dessa ord ådagalägger ju redan genom sin villkorliga formulering den vita lögnen om Finlands nödvändiga frihetskamp mot Ryssland, och ehuru de vita allt fortfarande älskar att draperas sig i frihetskämpens klädsamma mantelveck, vet de för väl, att de

här offrat blod för en lögn, för Finlands frihet, som innan revolutionen frivilligt gavs av Rysslands socialistiska regering. Men ändå var det "bra" som det gick! Det kostade över 10,000 vita liv och flera sårade, det kostade dubbelt upp av stupade, efteråt mördade och ihjälsvultna på den röda sidan, det kostade svält och farsot, lidanden, umbäranden — lika hjältemodiga på vardera sidan — nöd, fångenskap, — ett namnlöst elände för hela vårt folk; något som kom våra röda hjärtan att krympa hop av smärta. Men herr Renvall är fri från slikt blödsinne. Han och de vita slåss ju för den höga, stora idén: Fosterlandet, och vi arma satar, som slåss bara för mänskligheten, vi kan icke fatta det stora i att Patriotismen helgar allt, och förvandlar ont i "bra". Lyckligtvis har tydligen herr R. aldrig känt detta:

"att pressa andras smärta in
i ens äget ömmande, fina skinn."

Högt över slikt pjunk deklarerar han, att det var bra att blodet rann och rinner. De röda lidandena och livet betyder nog intet för honom, men har han ingen känsla ens för de vita? Ser han inte nätternas tusental stirrande modersögon, som ropar på fallna söner, anar han ej de hemlösas förtvivlan? — Asch, slikt är sentimentalitet, och kommer icke en vit senator vid. Över hans huvud kan strömmar av blod komma, det är "bra" som det är. En tapper man! Men en dag skall över honom hagla ej blott de rödas förbannelser, utan också de vitas: "Var är min bror?" "Var är min far?" "Giv mig åter min son!"

För övrigt är hela detta senatornas yttrande genomfalskt och ihålligt. Antag, att det här gällt Finlands frihet. Blev den då i själva verket de vitas gärning? Nej. De vita förmådde ingenting

emot äget folk, den falska "friheten", som hr Renvall laborerar med, vart en tysk *gåva*. Att den kom att heta *tyiskt beroende*, och ej "Finlands frihet", som gåvan från Ryssland väckligen ägde rätt att kallas, det är en bisak, som de vita icke anser vara värd att omnämnas.

Herr senatorns ord understrykes i Svensk Lösen av den okunnigt krigsbeläste våldsentusiasten *Artur Eklund*:

"Allt detta har vårt inbördeskrig låtit oss se, och dock var det en *lycka* att det bröt ut". (Kursivering vår).

Hade denne man brytt sig om att studera kriget ur annan än enbart sports- och förhålligandets synpunkt, hade han kunnat tänka genom dess olika sidor och företeelser, skulle han inte byggt upp den uppstyltade och på djupare kunskap totalt blottade krigsbeundran, som karaktäriserar hans journalistik, och som kulminerar i satsen härövan. Men det är skribenter av hans cert, som nu går i Finland. Men också den vilseledda allmogen måste vakna en dag, icke i evighet låter den slika preussarjonglerier dupera sig. Uppblåsthet i de båla fraserna kan nog skönjas även av andra än den socialistiskt tänkande industriarbetaren.

I dessa uttalanden skymtar föraktet mot folkets lidanden och offer, om blott de ägna borgerliga inträssaena befrämjas.

Men i Finland ges det också "kulturkämpar", som orkar lyfta diskussionen till en intellektuellt högre nivå, men även deras ord ekar hyllning för vedergällningens, hämndens princip.

*Alma Söderhjelm*s hätska angrepp mot Marika Stjernstedt är betecknande. Hennes hysteriska panegyrik för de svenska svartbrigadiärerna är också i sitt slag ett tecken på den upphetsade

patriotiska stämning, som nu måste hållas vid liv, om man skall själv kunna tåla att bära slaktandet av arbetarna — trots bästa vilja kan jag ej ge ett mindre upprörande namn åt de tusental arkebuseringarna. Hon är en av Ellen Keys vägledare, och med en fintlighet, lika feminin, som oskyldig, förkunnar hon, att det i Finland icke är fråga om någon hämnd, utan bara om *vedergällning*. Detta deklameras, då nära nog samtliga finländska blad frossar i beskrivningar, hur straffet skall utkrävas skoningslöst, straffet över de — enligt de vitas ägen utsago — "vilseförda" arbetarna. Av dessa vilseförda har man nu mördat över första tiotusendet. (Det är i sanning en härligt virrig konsekvens de vita blottar under diskussionen om upproret!) Och Alma Söderhjelms urskuldar allt med att dramatiskt predika vedergällningens moraliska evangelium mot hämndens kärva lära!

Hennes äget organ Svenska Tidningen tar dock något hårdhäntare på företeelserna. För den 29 maj skriver detta studentorgan för landsbygden under rubriken: "Man ernar benåda de röda", följande outplånliga ord:

— — — Alltså civila domstolar och civillag i stället för det snabba militära förfarande man hoppats få inslaget mot samhällsfienderna. Det kan med skäl sättas i fråga, om dessa civila domstolar skola kunna förmå sig att annat än i yttersta undantagsfall döma till döden, och i alla händelser blir dock straffets slutliga värkställande även i sådana undantagsfall mer än tvivelaktigt, enär enligt lagförslaget domen alltid borde underställas en högre och ännu mera månghövdad instans — en s. k. överdomstols-prövning, om tvänne medlemmar av den lägre sådant yrkade.

Det är emellertid i allra högsta grad fara värt, att överdomstolens medlemmar, bland vilka det militära elementet kommer att vara avgjort i minoriteten, skola av juridiska synpunkter — den gamla regeln 'hällre fria än fälla', är för hårt ingrodd hos de flesta jurister — och missriktad medkänsla låta förleda sig till en mildhet, vilken nu i det allmänna medvetandet framstår såsom oberättigad, men då avgörande överrätten skall träffas, sedan minnet av upprorets färor hunnit något förblekna, kan te sig — men icke är — mindre samhällsfarlig.

— — — Ett år och mera efter upprorets utbrott skall överdomstolen hava att träffa sitt avgörande om de fängslade upprorsledarnas fällande till dödsstraff. Till dess har mycket av vedergällningskravet och den rättvisa vreden hunnit lägga sig mycket kan hava hänt, och det är mer än tvivelaktigt, om då mera någon i detta land vill vara med om att i vidare utsträckning låta landsmän med döden sona sina brott.

Men dödsstraff för de röda ledarne är ett livsvillkor för hela vårt samhälle. Det måste för framtiden statueras ett exempel, som visar, att den som i oträngt mål griper till våld mot samhällets ordning och lugna utveckling, skoningslöst skall med våld förgöras av det samhälle han kränkt. Annars finnes ingen säkerhet i detta land."

Kan besvikelsen över eventuell utebliven fortsättning av blodsgorgierna öppenhjärtigare framställas!

Mot denna akademikers lugna och överlagda blodtörst ser jag den ljusa, finländskes arbetaren, som skälvde av harm över att bland hans kamrater gavs den, som icke blygdes att förordna dödsstraff mot värlös fånge. Den "bildade" däremot har ännu icke nog av blod, när tusenden och åter tusenden liv förspillts; överlagt kallt och grymt vill han vara med om att slakta ännu flera.

Utan tvivel är det övertygelse, som talar ur hans ord. Jag tycker mig skönja bakom orden ett blodigt minne av röda våldsdåd. Kanhända en vän, kanske flera, som råkat ut för banditerna i våra led, dessa revolutionens hyenor. Harmen, vreden, sorgen är förståelig, men denna nyktert kalkylerande hämndkänsla hos kulturmänniskan är oursäktlig.

Hur många arbetare såg jag icke uppe i Kantalaks och f. ö. längs hela Murmanbanan, som flytt miltals genom vintriga skogar och ödemarker, flera tvärs genom Finland och åtskilliga från Lappland. Fötterna var förfrusna, hemmet var ödelagt, söner, bröder, vänner, kamrater mördade. Barnen svält, hustrur och kvinnor förtvivlade. Också hos dessa män brann hämndkänslan, men ej den överlagda, kallblodiga; utan den som tvingats fram i hastigt mod, när mordbrand och ogärning skändade. Dock, samtliga dessa arbetare — åtskilliga hundratal — hälsade med lugnt erkännande, att röda icke dömdo till döden en värlös fånge. Den unge arbetaren var deras representant, vald av dem. Och innerst inne besjälades de av samma känslor som han, om de också icke hos alla utvecklats till samma höjd.

Det var nog inga ånglar. Hämnaden lågade klar och stark ur deras ögon, gevären hälsade de med glädjerop. Men gav man sig i samtal med dem, hörde man snart att det, som gav dem största fröjden icke var att de blev i tillfälle ödelägga och förstöra,

utan att de i gevären främst hälsade medel till befrielse. Det "kära" livet hade för dem ett mera lågt värde, de vita hade taxerat dem alldeles för högt, skämtade några, på vilkas huvud pris mellan 500 och 1000 mark var satt. Saken var för dem det viktiga, arbetarklassens frigörelse. Genom att krossa motståndet och motståndarna mot socialismen ville de hämnas sina kamraters död och de sinas lidanden. Detta hos dem alla gemensamma drag visade, att klasskänslan hos Finlands arbetare är så inrotad, att den icke kan utrotas med mindre, än att Finlands vita fortsätter slaktandet, tills alla arbetare mördats. Törhända gavs det då "säkerhet" i Finland.

Hade en vit sett denna skara där uppe i norr, skulle han utan tvivel genast kallat samtliga banditer. Ty veckors skogsvistelse i köld och storm hade gett ovårdad hår och skägg, ögon som brann av hat och svält, smuts, trasor i stället för kläder. — Se där banditerna, de "röda djävlarerna"! Och med äkta överklassinne för detta odlar man nu "banditer" i fånglägren, där fångarna totalt saknar tillfälle till ans och vård. Det är lättare att dömma en i trasor klädd till döden eller till annat straff, än en välrakad och rentvättad.

Men den som hörde dessa män tala om sina kamrater, såg dem öva sig marschera, trots frusna fötter, såg dem lära sig vapnens bruk med valna, styva nävar — för honom var det klart, att det enda, som kunde ge kraft till detta, var övertygelsen, att de kämpade för en idé, som ägde livskraft nog att elda och hänföra. Aldrig har jag så som här i höga nordn, inför dessa hetsade och förföljda, hårt prövade arbetare, känt att den sak, för vilken vi kämpar, är värd varje offer, och att livet är blott en ringa insats.

Men för att återkomma till vår akademiker. Han är ärlig, en sällsynt ägenskap hos de vita. Han har totalt lämnat bort fraserna,

om att det gällt fosterlandets befrielse. För honom gäller det att värna den kapitalistiska samhällsordningen, och den, som vill störta densamma, han skall med våld förgöras. Det är öppna ord, inför vilka vi visar vår erkänsla. Vi socialdemokrater världen runt vill störta kapitalismen. Och vi ämnar göra det. Snart. Och vi finländska socialister skall visst icke svika arbetarnas sak. Vi vet vad som väntar oss, men evad det gäller att leva eller dö för vår sak — nu vet vi, att vi i vardera fallet gagnar densamma: och vi är redo. Tusenden har visat det, andra tusenden skall visa det.

Bland dem, som fylkar sig kring de vita terroristerna och gör deras sak till sin, står f. d. socialdemokraten, Finlands största nu levande svenska skald, doktor *Arvid Mörne*. Den 2. juni ger han en artikel i Åbo Underrättelser, ett organ som skrymtar frisinne, där han med hån och skärpa vänder sig mot dem, som vågar tala om en vit terror. Han skriver:

“Vid krigsutbrottet, då sensationsintresset stod på högspänn, fick man ju nog även på dessa håll läsa åtskilligt om de röda grymheterna. Det kunde naturligen då i enskilda fall hända, att meddelandena från Finland, oftast framförda till Stockholm genom många mellanhänder, senare bevisades vara oriktiga, och detta utnyttjades alltid för att bagatellisera de vitas nödläge. Nu ligger den ohyggliga verkligheten klar i en omfattning, som man då icke kunde drömma om. Nu hopar sig i våra tidningar bevismaterialet högre och högre, mordens antal synas böra räknas i tusenden och tillgången vid många av dem överträffar i sin enastående ohygglighet allt vad dessa

blodsårs krönika har att förtälja från tidigare hem-sökta kulturländer. Men nu är det moltyst i Sverige på det socialdemokratiska hållet, och även om ett och annat sipprar ut i den liberala pressen, så talas det dock mycket sakta därom, medan det ropas om "den vita terrorn."

Det är första gången jag ser *Arvid Mörne* som advokat. "Det kunde i enskilda fall hända . . ." "Mordens antal synes böra räknas i tusenden . . ." Men om den vita terroren ej ett ord. Hans advokatyr utvecklar sig även till att hänvisa till de borgerliga tidningarnas långa och hämska förteckning över de genom de "röda" våldsmännens ogärningar om livet brakta offren, men han glömmer totalt att omnämna de dagligen även omrapporterade återfunna och undkomna, som vita rykten avlivat på det gräsligaste, hos honom heter det blott: "Det kunde i enskilda fall hända . . ." Att dessa enskilda fall fabricerades för att tillskapa opinion mot de röda, det är dr. Mörne för oskyldig att kunna tro.

Jämväl bakom Mörnes skriveri ligger vedergällningens tanke på lur, och förlåter allt vitt. Det är så lätt, den vita är ju oskuldens färg. Om de vita avrättar med handgranater såsom i Viborg, om fångar mejas ned med kulsprutor som i Tammerfors och Viborg m. fl. orter, det var ju bara banditer, som med full rätt kunde vänta sig detta. Om de tvangs att gräva ägna gravar, om de vräktes i grustäktsgropar, eller om det hände om kvinnor slaktades jämte barn, det kommer icke hämndens Arvid Mörne vid.

Och ändå skrev Mörne i december 1917 i en skrivelse i Arbetet adresserad till författaren av dessa rader, att han förstod att skilja mellan de revolutionära arbetarna och revolutionens hyenor, de, som begagnade sig av revolutionstillfället att tillfredsställa sina

lågsta personliga hämndsbegär och brottslingsinstinkter. Tyvärr är det mig omöjligt att i detta nu återge ordalydelsen i Mörnes brev. — När revolutionen vart ett faktum, då plånades alla gränser ut. Mörne såg bara vita kulturkämpar och röda barbarer.

Nu talar en annan man, än den, som en gång i en akademikerkrets med flammande blickar omnämnde arbetarnas bostadselände i Nyland. Här finnes intet av den Mörne, som skrev om den stundande Orkanen. Den kom, och innan den ännu rasat ut, står Mörne bland dem, som krupit i lä bland samhällsskyddarna.

Men låt oss läsa hans text:

“Jämställandet av de vitas och de rödas handlingar, av massmorden, begångna av de röda, och de av de vita företagna arkebuseringarna sticker fram snart sagt överallt, där läget i Finland bringas på tal såväl i regeringspressen som i det privata meningsutbytet i liberala kretsar.”

— Mörne har alldeles rätt: det är ovärdigt att jämställa de vitas och de rödas ogärningar. Till arten redan var de ju olika. De “rödas” våldsbragder förövades av förvildade, hetsiga, hatfulla brottslingar; de vitas åter bedrivs systematiskt, ordnat och efter beräknat hämndeschema, där de proskriberade till och med indelas i tre klasser. (Se Åbo Underrättelser för den 9 maj.) Men det som framom allt annat gör det till en hädelse att jämställa de vitas och de rödas brott, det är det enkla faktum, att de vitas ledning, understödd av sin “kultur“-opinion, tillåter och påbjuder terrorn, medan de rödas ledning gjorde allt, vad de kunde, för att hos sina skaror inplanta att utövandet av hämnd är brott. — De lyckades till stor del, ehuru den röda hären var sammansatt av element, som ofta saknade det nödvändigaste både i materiellt

och andligt avseende. Bildning i form av skolplantat vett hade nekats dem. Men med framgång strävade de dock uppåt, sökte de att inom sina led bygga en moralisk disciplin; medan de vitas skaror rasade i hämndlystna blodsgärningar, som tände på nytt det redan släckta hämndbegäret hos vilt förtvivlade röda. Att disciplinen, trots alla motigheter, stärktes hos de röda dag för dag, det är ett faktum, som låter oss vara övertygade om att de röda burit sin seger utan blodsorgier. — Men kanhända var det nödvändigt att kapitalismen fick avslöja sin tigernatur fullständigt, så att de tvivlande väcktes. Till dem hörde även jag. I det längsta vägrade jag att tro på de vitas våld under kriget, och ännu efter nederlaget hävdade jag, att kulturen skulle förbjuda de vita att frossa i arbetarklassens blod. — Denna tid är lärorik, men oerhört offerdryg.

För det vita våldsregementet betecknande är, att, när slutligen en man ur de vitas äget läger känner blodskväljningarna stocka sig för starkt och har nog inflytande att kunna göra sin röst hörd, då mötes han av hån och skällsord. Man kan icke vederlägga fakta, man hakar upp sig på enskilda, formella detaljer, avfärdar anklagelsen som luft — och fortsätter terrorn. — Men kammarherre Linders skrivelse är redan internationellt känd, och dess rättvisa och fruktansvärda anklagelse har inbränt den eviga skammens märke på det unga Finlands vita skändare.

Hos Mörne söker man förgäves ett godkännande av arkebuseringarna, ett öppet erkännande är han alltför klok att avge. Han begriper dem och ursäktar dem, men längre vill han icke gå; därför skriver han väl håller icke i Svenska Tidningens blodångande spalter, utan har föredragit att flytta sina penater till Åbo Underrättelser, som ju nog har en mera kulturell hållning och framför allt bär namnet "frisinnad", en god exponent på det

”snedvridna finländska frisinnet”, som jag vill minnas Aftontidningen en gång skrev om. Men på detta sätt har Mörne undgått att alltför brant bryta med sitt förflutna. Att han skulle gjort detta med beräkning, vare fjärran från mig att vilja påstå, ty därtill är Mörne en alltför hederlig man.

Han slutar sin uppsats med en uppmaning:

”Samla vittnesbörd, fullgiltiga dokument, obduktionsprotokoll och dylikt, gör därav en fortgående framställning, som klarlägger fall efter fall av röda grymheter mot värnlösa. Inte några tiotal, som man naturligtvis komme att bagatellisera, utan hundratal! Låt denna röda bok spridas i alla kulturländer! Låt de röda svara! Låt dem klarlägga när och hur de blivit torterade! Inför de fällande dokumenten skola de icke kunna slingra sig undan med fraser om den vita terrorn!”

Låt de röda svara, säger Arvid Mörne. Det är en storartad vänlighet han visar oss. Också vi skall samla dokument, vi, som är drivna i landsflykt, eller våra skjutna kamrater, som ligger i tusental begravna i hemlandets jord, eller de tiotalusen, som sitter fängslade, långsamt svältande ihjäl!

Vi tackar med lågande hat. Men vi vill det icke. Vi behöver inga obduktionsprotokoll, vi har ett vittne, som talar nog blodigt, nog högt att låta sin stämma förnimmas vida över det ägna landets gränser: det vittnet är Finlands slagna och skändade arbetarklass.

Kanske till och med Arvid Mörne, om han lyssnar noga, skall — trots prässlager och dylika finländska kulturvälsignelser — förnimma ett annat rop om vedergällning, än det han nu vid

sina nyförvärvade vänners applåder själv deltar i, en hämndefordran mer befogad och stark, än den finländska borgarklassens blinda och hätska blodtörst. Det är Finlands arbetare, som ropar om hämnd. De borgerliga har sört för, att all organisation på arbetarhåll nu är omintetgjord. Därigenom har de förberett sin ägen hämska undergång. Nu finnes ingenting mera, när vulkanutbrottet äger rum, som dämmer och hindrar de sämsta lidelserna att slå ut i en häxdans av grymheter och repressalier, från vardera hållet, om icke vi socialdemokrater, om icke Finlands arbetare, trots borgarklassens oerhörda och oförsvarliga vanvett, lyckas ordna och organisera massorna. Före utbrottet, som med naturnödvändighet kommer, när tiden är mogen, måste alla krafter, både i utlandet och i hemlandet, samvärka främst för detta. Organisera, ordna och fortsätta folkkommisariatets arbete, att hos massorna inpränta, att anarkin är socialismens värsta fiende, att hatet är berättigat, blott om det riktar sig mot det onda systemet, att hämnden är ett brott — detta är vår främsta uppgift, kosta vad den kosta vill.

Hos våra arbetare finns den sunda känsla, som låter oss hoppas på framgång i vårt arbete. Men vi vet, att, trots alla våra försök, det dock skall vara omöjligt, att hos till exempel de tusental fångarna utplåna tanken på hämnd; få dem som svultits, piskats, sparkats, hånats och på alla sätt misshandlats, få dem att inse att hämnden är ett skadligt brott. Hos dem skall raseriet ta ut *sin* rätt, och då skördar de borgerliga, vad de sått.

Hos oss röda måste den sanningen slå rot, som i vår tid har sin intelligente och snillrike förespråkare i *G. F. Nicolai*, vars bok "Die Biologie des Krieges" levererar ett otal vapen för varje kulturkamp. Sanningen, att med "harten, trockenem Waffem" seggar man icke, utan blott med levande vapen. Detta ger oss seger-

förvissningen stark nu i motgångens, nederlagets tid: "Denn die Geschichte lehrt immer wieder, dass aus der Verzweiflung der Völker, denen es an das Leben geht, Kräfte erwachsen, die sie über alle technischen Hilfsmittel triumphieren lassen." Dessa Nicolais ord är vårt evangelium.

Kanhända att de bland de vita, som förmår lyfta sig till att inse denna sanning, och bland dem borde Arvid Mörne vara en, kanhända att dessa kunde bidraga till att göra kampen mindre blodig. Att förtiga att hämnden här ännu kommer att ha ett stort spelrum, det vore att sluta till ögonen för den brutala sanningen. Men icke den blodiga slaktningen ger utslaget, tvärtom, just de vitas blodsseger kommer att bli deras nederlag.

Detta ger torparkojornas och backstugusittarnas poetiskt utnyttjbara elände en bredare innebörd, än den lyriska, som till exempel Mörne härligt begagnat sig av i sina dikter. Törhända att också denne skald ännu i någon svag stund, trots det skimrande hatröda framför hans ögon, kan återfalla till den förståelse för de frihetsberövade, som han röjde, när han i sin röda ungdom deklamerade:

"Vi dana ur mörka tider
ett släkte, som hoppas och tror,
och växer starkt, när det lider."

Nu är de orden sanning, en för de vita fruktansvärd röd verklighet, för oss röda bär de hoppet om dager och ljus efter reaktionens natt. Ställer vi dem samman med Nicolais här ovan citerade ord, då är det med segervisshet vi skådar mot kommande dagar, mot den snara tid, när vi med röda, levande vapen bär friheten till Finlands hårt provade folk.

Den 5 juli 1918.

